

تازه‌گی همیشگی قرآن

قرآن کریم به گفته خود، کتابی جهان شمول است و اختصاصی به زمان و زمین و زبان و نژاد و آداب و سنن خاص ندارد؛ ذکری للعالمین (1) و نذیراً للبشر. (2) براساس این کلیت و دوام و نیازمندی همیشگی بشر به آن، نباید هیچ گاه گرد کهنگی و غبار فرسودگی بر آن بنشیند، بلکه باید همیشه تازه باشد...

قرآن کریم به گفته خود، کتابی جهان شمول است و اختصاصی به زمان و زمین و زبان و نژاد و آداب و سنن خاص ندارد؛ ذکری للعالمین (1) و نذیراً للبشر. (2) براساس این کلیت و دوام و نیازمندی همیشگی بشر به آن، نباید هیچ گاه گرد کهنگی و غبار فرسودگی بر آن بنشیند، بلکه باید همیشه تازه باشد.

قرآن برای تبیین حقایق اصلی و عناصر محوری جهان آمده که تغییر در آنها راه ندارد؛ فُلنْ تجد لسنة الله تبديلاً ولن تجد لسنة الله تحويلاً. (3) همچنین برای هدایت فطرت انسانها آمده که دگرگونی نمی‌پذیرد؛ فطرت الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله. (4) پس قرآن هیچ‌گاه کهنه و مندرس نمی‌گردد.

معنای ثبات جهان از آغاز تا انجام و ثبات فطرت انسانها در هر عصر و مصر و نسلی آن است که قوانین جهان تغییرپذیر نیست، یعنی طبیعت و ماده به سوی کمال خویش در حرکتند و فطرت انسان، همواره خواهان کمال و نیازمند رهبری است و قرآن کریم در این میان، رابط علمی و فرهنگی فطرت انسان با حقیقت جهان و خالق هستی بخش آن است. خدای سبحان محتوا و قالب معجزه پایانی‌اش، قرآن را به گونه‌ای سامان داده که همیشه سفره و مآدبه‌ای باشد تا همگان در هر عصری بر سر آن بنشینند و از نعمت‌های معرفتی آن بهره برند.

تاریخ قرآن و تفسیر و معارف اسلامی نشان می‌دهد که به برکت قرآن کریم در هر زمانی، درهای معارف جدیدی به روی متفکران گشوده شده، میوه‌های بهشتی معرفتش در هر عصری پرسش‌های فراوانی را پاسخ داده، همواره صاحب‌نظران مستعد را تغذیه می‌کند.

از امام صادق (علیه‌السلام) سؤال شد: چرا قرآن با تکرار و درس و نشر، جز تازگی اثر دیگری نمی‌پذیرد؟ آن حضرت فرمود: &#171؛لأنّ الله تبارك و تعالی لم يجعله لزمانٍ دون زمان و لا لناسٍ دون ناسٍ فهو في كلّ زمانٍ جدید و عند كلّ قومٍ غضٌّ إلی يوم القیامة»؛ (5) تازگی قرآن برای آن است که خدای والا آن را برای زمان یا مردم خاصی نفرستاده است تا تاریخ مصرف آن سپری گردد و کهنه شود و چون همیشگی و همگانی است، در هر زمان جدید است و نزد هر مردمی تا روز قیامت شیرین و پرجذبه است.

امام باقر (علیه‌السلام) نیز برای تشبیه معقول به محسوس، جاودانگی قرآن را به هماره بودن دو اختر فروزان آفتاب و مهتاب مانند می‌سازد؛ &#171؛بجری کما تجری الشمس و القمر»؛ (6) قرآن مانند مهر و ماه، همیشه در جریان است و زندگی انسانها را تا پایان دنیا روشن می‌سازد و آنچه تنوع‌پذیر است، مصداق است نه مفهوم جامع، و آنچه

تحول‌پذیر است، فرد عینی است نه عنوان علمی. پس تطبیق عوض می‌شود، لیکن تفسیر ثابت است. چون تطبیق ناظر به مصداق است و تفسیر راجع به مفهوم جامع.

گفتنی است: تحول مفاهیم و دگرگونی عناوین جامع در طول اعصار مطلب دیگری است.

1 - سوره انعام، آیه 90.

2. سوره مدثر، آیه 36.

3- سوره فاطر، آیه 43.

4. سوره روم، آیه 30.

5. - بحار الأنوار، ج 89، ص 15.

6. همان، ج 89، ص 94 و 97.

هدایت در قرآن، ص 196-198.